

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ
ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO
- ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ
ZA OKRES
OD 01.01.2016 DO 31.12.2016 R.

Mikołów, kwiecień 2017

Spis treści

INFORMACJE OGÓLNE	5
1.Skład Zarządu Śląskiego Ogrodu Botanicznego – Związku Stowarzyszeń.....	5
2.Posiedzenia zarządu w roku 2016	5
3.Skład komisji rewizyjnej Śląskiego Ogrodu Botanicznego – Związku Stowarzyszeń	5
4.Walne zgromadzenia członków zwołane w roku 2016	5
5.Pracownicy Śląskiego Ogrodu Botanicznego.....	5
6.Stażyści i praktykanci.....	6
7.Kursy i szkolenia.....	7
8.Kontrole na terenie ŚOB w roku 2016	7
9.Ogród jako jednostka naukowa	7
10.Współpraca	8
UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY ZARZĄDZANEJ PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ.....	10
1.Utrzymanie infrastruktury Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego.....	10
2.Utrzymanie infrastruktury Ośrodka Edukacji Ekologicznej Dzieci	11
3.Budynek techniczno-socjalny przy ul. Zamkowej 2.....	11
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁANOŚCI PRACOWNI EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ	12
1.Programy edukacyjne.....	12
2.Nowe programy i zajęcia edukacyjne	12
3.Warsztaty ornitologiczne	12
4.Warsztaty dla uczniów zespołu Szkół Specjalnych im. św. Łukasza w Rudzie Śląskiej.....	13
5.Wycieczki MDK „Południe”	13
6.Światowe Dni Młodzieży.....	13
7.SPiN Day	13
8.Program „Ochrona Przyroda Edukacja Ludzie”	13

9.Ochrona drzew owocowych.....	13
10.Pozostałe warsztaty i stoiska edukacyjne:	13
11.Udział w konferencjach.....	14
12.Wydawnictwa edukacyjne	15
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁANOŚCI PRACOWNI ŚLĄSKI KALENDARZ EKOLOGICZNY	15
1. Śląski Kalendarz Ekologiczny	15
2.AKCJE ZBIÓRKI ELEKTROŚMIECI.....	16
3.Partnerzy i instytucje współpracujące ze Śląskim Kalendarzem Ekologicznym przy organizacji rodzinnych świąt przyrodniczo-ekologicznych w 2016 r.....	17
2.Koordinacja wolontariatu	18
SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ ŚLĄSKIEGO BANKU NASION.....	19
1.Główne zadania.....	19
2.Pozostałe zadania:	20
SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ PRACOWNI BADAŃ NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI	20
1.Wykaz publikacji wydanych drukiem	21
2.Wykaz referatów, doniesień konferencyjnych	21
3.Bierny udział w konferencjach	21
4.Pełnienie funkcji z wyboru w komitetach naukowych i organizacjach zagranicznych i krajowych przez dyrektora śląskiego ogrodu botanicznego pawła kojsa	22
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI KOLEKCJI SIEDLISKOWYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE	23
1.Realizowane zadania	23
2.Edukacja (konferencje, szkolenia, imprezy zewnętrzne)	24
3.Konferencje naukowe, publikacje	24
4.Współpraca	25
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI KOLEKCJI NAUKOWYCH, ZACHOWAWCZYCH ORAZ OZDOBNYCH	25

1. Pracownicy	25
2. Realizowane zadania	25
3. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego	26
4. Udział w seminariach, konferencjach i targach	27
5. Organizowane szkolenia	28
6. Wolontariusze	28
7. Współpraca	28
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁAŃ PROMOCYJNYCH, W TYM WSPÓŁPRACY Z MEDIAMI	28
1. Wystawa Tajemniczy świat owadów	29
2. Wystawa Grzyby – mistrzowskie rzeźby natury	29
3. Strona WWW	30
4. Facebook	30
5. Instagram	30
6. Telewizja	31
7. Radio	31
8. Prasa	31
9. Serwisy internetowe i portale społecznościowe	31
10. Organizacje wspierające promocję wydarzeń w Ogrodzie	31
11. Wywiady udzielone przez pracowników	32
KAWIARENKA PRZY PLACU ZABAW	39

INFORMACJE OGÓLNE

1. SKŁAD ZARZĄDU ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

- dr Stanisław Piechula – Prezes Zarządu
- mgr inż. Eugeniusz Wycisło – Wiceprezes Zarządu
- dr Gabriel Tobor – Wiceprezes Zarządu
- prof. Wiesław Włoch – Członek Zarządu
- dr Maciej Thorz – Członek Zarządu

Funkcja Członka Zarządu nie wiąże się z pobieraniem wynagrodzenia, jest pełniona społecznie.

2. POSIEDZENIA ZARZĄDU W ROKU 2016

ROK 2016 (3)	{ilość podjętych uchwał}
21.01.2016, nr LXXXI	{1};
23.05.2016, nr LXXXII	{6};
10.10.2016, nr LXXXIII	{4};

3. SKŁAD KOMISJI REWIZYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

- Damian Absalon – Przewodniczący Komisji Rewizyjnej
- Karina Tytko – Sekretarz Komisji Rewizyjnej
- Jan Duda – Członek Komisji Rewizyjnej

Komisja w 2016 roku zebrała się jeden raz w czerwcu 2016

4. WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW ZWOŁANE W ROKU 2016

- XXIII Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – (nadzwyczajne) – 25 lutego 2015 r.– podjęto 6 uchwał
- XXIV Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – (sprawozdawcze) – 10 czerwca 2015 r.– podjęto 5 uchwał
- XXV Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – (nadzwyczajne) – 7 listopada 2015 r.– podjęto 3 uchwały

5. PRACOWNICY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO

ETATY W ROKU 2016

Liczba zatrudnionych osób	37
Liczba etatów	35

UMOWY ZLECENIA/ O DZIEŁO

UMOWA	Mikołów	Radzionków	Jaworzno	ŁĄCZNIE
zlecenia	61	47	49	157
o dzieło	25	7	-	32

LISTA OSÓB, KTÓRE ZŁOŻYŁY WYPOWIEDZENIE PRACY Z POWODÓW FINANSOWYCH OD POCZĄTKU 2016 R.

- 1) Kierownik Pracowni Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej
(stawka 2 500,00 zł brutto – wypowiedzenie czerwiec 2016)
- 2) Kierownik Pracowni Śląskiego Kalendarza Ekologicznego
(stawka 2 500,00 zł brutto – wypowiedzenie sierpień 2016)
- 3) Pracownik biurowy (sekretariat)
(stawka 2 050,00 zł brutto – wypowiedzenie lipiec 2016)
- 4) Specjalista ds. edukacji
(stawka 2 050,00 zł brutto – wypowiedzenie luty 2016)
- 5) Specjalista ds. edukacji
(stawka 2 250,00 zł brutto – wypowiedzenie lipiec 2016)
- 6) Pracownik techniczno-terenowy
(stawka 2 050,00 zł brutto – wypowiedzenie marzec 2016)
- 7) Pracownik techniczno-terenowy
(stawka 2 050,00 zł brutto – wypowiedzenie sierpień 2016)
- 8) Pracownik techniczno-terenowy
(stawka 2 050,00 zł brutto – wypowiedzenie styczeń 2016)
- 9) Kurator Kolekcji Roślin Użytkowych
(stawka 2 500,00 zł brutto – wypowiedzenie wrzesień 2016)
- 10) Kurator Kolekcji Roślin Naukowych i Zachowawczych
(stawka 2 500,00 zł brutto – wypowiedzenie październik 2016)
- 11) Kierownik CEPiE
(stawka 2 500,00 zł brutto – wypowiedzenie październik 2016)
- 12) Specjalista ds. administracji (sekretariat)
(stawka 2 200,00 zł brutto – wypowiedzenie grudzień 2016)
- 13) Księgowa
(stawka 3 000,00 zł brutto – wypowiedzenie marzec 2017)

6. STAŻYŚCI I PRAKTYKANCI

Mikołów:

Staże z Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

- Program stażowy organizowany przez Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie, pracownicy zajmujący się pielęgnacją kolekcji – 4 osoby w okresie 16.05.2016 r. do 16.08.2016 r.

Stáže studenckie

- „Młodzi zawodowcy – wdrożenie wysokiej jakości programów stażowych na Wydziale Chemii i Wydziale Przyrodniczo-Technicznym Uniwersytetu Opolskiego” organizowany przez Uniwersytet Opolski – 2 osoby od 20.06.2016 r. do 20.07.2016 r.

Praktyki zawodowe dla uczniów szkół średnich

- 1 osoba – 04.05.2016 r. do 01.06.2016 r.
- Uczniowie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w ramach realizacji zajęć z przedmiotu: Uprawy ogrodnicze + program nauczania zawarty na podstawie porozumienia ze szkołą w Ornontowicach, gdzie ŚOB prowadzi praktyczną naukę zawodu – 6 osób.

Radzionków:

Stáže z Powiatowego Urzędu Pracy w Radzionkowie

- 1 osoba – specjalista ds. edukacji 10.02.2016 r. do 09.08.2016 r.

Stáže studenckie

- 2 osoby 08.09.2016 r. do 05.10.2016 r. w ramach projektu Bio – PRO: Ewolucja i Bio-PROfesjonalizm – wysokiej jakości programy stażowe dla studentów I II stopnia kierunków biologicznych WBiOŚ.

Praktyki zawodowe dla uczniów szkół średnich:

- 1 osoba (10 dni po 8 godzin).

7.KURSY I SZKOLENIA

- Szkolenie z zakresu tworzenia i funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych, w tym spółdzielni socjalnych i ekonomizujących się podmiotów ekonomii społecznej – 4 osoby;
- Szkolenie „Najnowsze zmiany w systemie ubezpieczeń społecznych” – 2 osoby;
- Szkolenie „Badanie i rozpoznawanie ważek” – 1 osoba.

8.KONTROLE NA TERENIE ŚOB W ROKU 2016

- Kontrola bezpieczeństwa przeciwpożarowego przeprowadzona przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Mikołowie (czerwiec);
- Posiedzenie Komisji Rewizyjnej (czerwiec);

9.OGRÓD JAKO JEDNOSTKA NAUKOWA

Decyzją z dnia 7 lutego 2006 r. Minister Środowiska zezwolił związkowi stowarzyszeń Śląski Ogród Botaniczny na prowadzenie ogrodu botanicznego w Mikołowie zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie

przyrody (Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880), nakładającymi m.in. obowiązek prowadzenia badań naukowych i upowszechniania wiedzy.

W związku z rozszerzeniem działalności wnioskowano w roku 2016 o zmianę decyzji Ministra Środowiska z 2006 r. w zakresie dotyczącym powierzchni oraz numeracji działek, na których znajduje się Ogród.

Śląski Ogród Botaniczny prowadzi badania naukowe we współpracy m.in. z usytuowaną przy ogrodzie zamiejscową Pracownią Struktury Roślin powołaną przez Polską Akademię Nauk Ogród Botaniczny – Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej.

Nadzór merytoryczny nad działalnością naukowo-badawczą ŚOB sprawuje Rada Naukowa:

- XI Posiedzenie Rady Naukowej – (wyborcze) – 21 września 2016 r. – w ubiegłym roku odbyło się jedno posiedzenie Rady Naukowej, na którym powołano 28 osób wchodzących w jej skład na okres czteroletniej kadencji przypadającej na lata 2016-2020;
- W 2016 roku Śląski Ogród Botaniczny uzyskał wpis do rejestru w systemie PolON, jako jednostka naukowa w rozumieniu zapisów art. 2 pkt 9 lit. f) Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. 2010 nr 96 poz. 615);
- Przy Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Mikołowie znajduje się siedziba Rady Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce – stowarzyszenia zrzeszającego przedstawicieli polskich ogrodów botanicznych i tworzącego tzw. krajową sieć ogrodów. Członkami organizacji są dyrektorzy oraz kierownicy polskich ogrodów botanicznych (w tym także ogrodów wyspecjalizowanych, m.in. arboretów, palmiarni, ogrodów roślin leczniczych, ogrodów górskich). Na czele Rady od 2011 roku stoi dyrektor Śląskiego Ogrodu Botanicznego dr Paweł Kojas. W dniach 13–16 czerwca 2016 roku w Podlaskim Ogrodzie Ziołowym w Korycinach w województwie podlaskim odbył się XLVI Zjazd Polskich Ogrodów Botanicznych połączony z Ogólnopolską Konferencją Naukową pt. „Kolekcje Roślin Użytkowych w Świetle Globalnej Strategii Ochrony Świata Roślin 2020”. Posiedzenia wraz z konferencjami naukowymi odbywają się minimum raz w roku. Łączna liczba obecnych członków sieci krajowej to 36 ogrodów botanicznych i arboretów.

10. WSPÓŁPRACA

- W ramach członkostwa Gminy Miasta Jaworzna w Związku Stowarzyszeń i przekazywanej przez Jaworzno składki ŚOB wykonuje prace polegające na utrzymaniu kolekcji roślinnych na terenie Ośrodka Edukacji Geologicznej GEOsfera – 4 umowy-zlecenia oraz na terenie parku gminnego Gródek 3 umowy-zlecenia. W ramach prac zatrudniona jest jedna osoba (etat) jako koordynator prac związanych z wykonywanymi pracami. W ramach

współpracy został zakupiony sprzęt do pielęgnacji terenów zielonych (4 kosy spalinowe, grabie, łopaty, taczki itp.). W ramach współpracy zostały również podjęte prace zmierzające do utworzenia na terenie parku gminnego Gródek ogrodu botanicznego;

- W ramach członkostwa Powiatu Mikołowskiego w związku stowarzyszeń rozpoczęto przygotowanie projektu „Ścieżki Kultury” na terenie Ogrodu Czerwonego (część przy ul. 15 Grudnia) w ramach współpracy Powiatu Mikołowskiego z Powiatem Neuss, która zostanie otwarta w czerwcu 2017 roku;
- Współpraca z Polską Akademią Nauk i uczelniami wyższymi oraz innymi ogrodami botanicznymi w ramach prowadzenia badań naukowych;
- Współpraca z ANR – w 2016 roku dyrektor ŚOB za zgodą Zarządu wystąpił do dyrektora Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Opolu o wydierżawienie ŚOB trzech działek znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie terenów użytkowanych przez ŚOB w celu zintegrowania i funkcjonalnego połączenia terenów Śląskiego Ogrodu Botanicznego. Sprawa jest w toku;
- W związku z pojawieniem się środków na zatrudnienie wspomagane, których operatorem jest Regionalny Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej z Łazisk Górnych, w 2016 roku Śląski Ogród Botaniczny wraz z Towarzystwem Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego zainicjował stworzenie trzech spółdzielni socjalnych. Spółdzielnie zostały powołane oraz zgłoszone w KRS. Obecnie spółdzielnie są systematycznie uruchamiane. W ramach prac zostały przygotowane wszystkie niezbędne dokumenty (m.in. statuty, dokumenty rejestrowe), zaś pracownicy ŚOB zostali objęci dofinansowanymi szkoleniami związanymi z zarządzaniem i prowadzeniem spółdzielni socjalnych;
- W ramach rozwoju Śląskich Kolekcji Siedliskowych w zeszłym roku wykonano nasadzenia fragmentu boru sosnowego oraz uszczegółowiono współpracę między ŚOB a Golf Park Mikołów;
- W ramach współpracy z Centrum Integracji Społecznej (CIS) uczestnicy programu przepracowali na rzecz utrzymania terenów zielonych zarówno na terenie CEPiE, jak i nowych kolekcji łącznie ok. 9500 h.

UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY ZARZĄDZANEJ PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ

1. UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY CENTRUM EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO

W 2016 roku przeprowadzono przegląd roczny i pięcioletni związany z funkcjonowaniem i stanem budynku Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej. Stan budynku określa się jako dobry, jednak wskazano kilka istotnych usterek, które należy usunąć w krótkim czasie:

- nieszczelny przewód kominowy pieca gazowego – usunięto w 2016 r.;
- mocne spękania tynków na połączeniu części budynku „konferencyjnej” z częścią biurową – do usunięcia w 2017 r.;
- należy wykonać konserwację elementów drewnianych, w tym wieży widokowej oraz poręczy przy punktach widokowych i schodach prowadzących na polanę – do wykonania w 2017 r.;
- silne zawilgocenie ścian w części kuchennej budynku wraz z pojawieniem się zagrzybień – w 2016 roku usunięto tynki i pozostawiono do wyschnięcia. W 2017 planuje się odizolowanie zawilgoconych ścian od podłoża i nałożenie nowej warstwy tynku odpornej na wilgoć;
- liczne niewielkie spękania i rysy pojawiające się głównie w nowej części budynku – do usunięcia podczas prac związanych z malowaniem pomieszczeń.

Budynek byłej wartowni – stan dobry, usterki, które zostały ujawnione, zostaną usunięte w ramach trwającej gwarancji w 2017 r. Usterki te to głównie spękania tynków oraz łuszczące się elementy elewacji zewnętrznej.

Budynek gastronomiczny przy placu zabaw. Po wykonanej kontroli ujawniono problem z przeciekającym w kilku miejscach dachem, co wymaga kosztownej naprawy. Przecieający dach w kilkunastu miejscach wymusza w czasie deszczu przesuwanie na sali kawiarnianej mebli. Nieodwracalne straty powstały w meblach i blatach kuchennych w nowo zakupionym bufecie (cieknąca po ścianach woda powoduje pęcznienie blatu) oraz w księgozbiornym udostępnionym gościom Ogrodu bezpłatnie w ramach akcji „Książka z kawką” (całkowitemu zniszczeniu uległo 50 prawie nowych książek). Podłoga budynku również zaczęła osiadać, co wymaga szybkiej interwencji. Ponadto pilnej naprawy/remontu wymaga budynek samej kawiarenki.

Zastosowanie złej izolacji dachu kawiarni powoduje bardzo duże nagrzewanie wnętrza sali, przez co warunki pracy w sezonie letnim są bardzo trudne. Materiały zastosowane do wykończenia wnętrza kopuły kawiarni i sam kształt dachu kopuły powodują bardzo złą akustykę, co utrudnia pracę i powoduje, że goście nie przybywają

w pomieszczeniu, tylko na zewnątrz kawiarni. Można to zmienić, inwestując w zamontowanie/ zawieszenie materiałów tłumiących dźwięk.

Plac zabaw przy CEPiE wymaga w tej chwili intensywnych robót związanych z naprawą i wymianą obrzeży (palisad) wokół piaskownic. Obrzeża w związku z ich intensywną eksploatacją oraz narażeniem na zmienne warunki atmosferyczne uległy zniszczeniu. Ich wymiana jest niezbędna. Koszt materiałów niezbędnych do wykonania napraw oszacowano w granicach 37 500,00 zł netto. Stan elementów, z których korzystają dzieci na placu zabaw, jest dobry, chociaż wiele atrakcji wykazuje już zużycie i w najbliższym czasie będzie wymagało naprawy. Dotyczy to głównie elementów linowych oraz elementów metalowych.

Stan ścieżek oraz małej architektury jest dobry. Ławki są na bieżąco konserwowane. Bariery na ścieżkach wymagają naprawy oraz konserwacji. Kostka brukowa na terenie parkingów wykazuje zużycie i w najbliższym czasie będzie wymagała naprawy.

2. UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY OŚRODKA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ DZIECI

Infrastruktura OEED to budynek, w którym znajduje się Przedszkole nr 10, plac zabaw, tereny zielone wokół budynku, parking. Stan budynku określa się jako dobry, jednak podczas przeglądów ujawniono pęknięcia tynków w praktycznie każdym pomieszczeniu. Zostaną one usunięte w ramach gwarancji, która ten budynek obejmuje. Jednak tendencja jest niepokojąca, ponieważ takie prace były już wykonywane i część rys i pęknięć pojawiła się ponownie. Dodatkowo, po wykonaniu tych prac, budynek będzie wymagał całkowitego odmalowania. Konserwacji wymaga również drewniana elewacja wraz z tarasem. W 2016 roku pojawiły się intensywne przecieki dachu. Firma odpowiedzialna za gwarancję regularnie próbowała naprawiać dach, ale i tak pojawiały się nowe przecieki. Bardzo kosztowne są prace związane z konserwacją systemu klimatyzacji, wentylacji i ogrzewania ze względu na skomplikowanie tych układów i wzajemne ich powiązanie. Śląski Ogród Botaniczny zajmuje się również bieżącym utrzymaniem terenów zielonych wokół OEED oraz zimowym utrzymaniem zarówno parkingów, jak i całej drogi dojazdowej do ośrodka, tj. ok. 300 m.

3. BUDYNEK TECHNICZNO-SOCJALNY PRZY UL. ZAMKOWEJ 2

Stan budynku z punktu widzenia budowlanego jest zły – wymaga generalnego remontu od fundamentów po dach. W 2016 roku przeprowadzono w budynku inwestycję polegającą na instalacji pieca z palnikiem retortowym i podłączono go do istniejącej instalacji CO. Dotychczas, tj. do roku 2014, budynek był ogrzewany przez kotłownię znajdującą się w szkole podstawowej w Mokrem, niestety po przeniesieniu stamtąd przedszkola do nowego budynku przy ul. 15 Grudnia odcięto ogrzewanie.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ

1. PROGRAMY EDUKACYJNE – zrealizowano warsztaty edukacyjne dla **11 273** uczestników oraz ich opiekunów. Zajęcia realizowano w ramach:

- a) projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pt. „Warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej ŚOB realizowane w latach 2015-2016” – przyznane środki: 20460,00 zł (1400 uczestników w 2016 roku);
- b) projekty dofinansowane przez gminy i powiaty pt. „Przyrodnicze Spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego realizowane na rzecz Miast, Gmin i Powiatów” – zrealizowano warsztaty dla 894 uczestników;
- c) zajęcia edukacyjne w ramach wystaw organizowanych na terenie Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego – zrealizowano warsztaty dla 775 uczestników;
- d) zajęcia edukacyjne w ramach współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego – zrealizowano warsztaty dla 6830 uczestników;
- e) zajęcia edukacyjne w ramach działalności statutowej – zrealizowano warsztaty dla 1374 uczestników.

2. NOWE PROGRAMY I ZAJĘCIA EDUKACYJNE

- a) opracowanie programu „Zielony survival”, składającego się z tematów: „Pierwotne techniki rozpalania ognia”, „Węzły”, „Terenoznawstwo” oraz „BNO na Sośniej”. W programie w okresie wrzesień-październik 2016 r. wzięło udział łącznie 512 uczestników;
- b) opracowanie pierwszych zajęć z programu „Kalejdoskop natury”. W programie w październiku 2016 r. wzięło udział łącznie 476 uczestników;
- c) opracowanie i przeprowadzenie pilotażowych zajęć o tematyce grzybów oraz minerałów, skał i skamieniałości.

3. WARSZTATY ORNITOLOGICZNE – zorganizowano trzy warsztaty terenowe połączone z obserwacjami ornitofauny w okolicach Śląskiego Ogrodu Botanicznego oraz w Chorzowie w ramach akcji „Zimowe ptakolichenie” w dniach 28-29 stycznia 2016 r. organizowanych przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Prowadzono wycieczki ornitologiczne z okazji Dnia Ptaków Wędrownych w Śląskim Ogródku Botanicznym w Radzionkowie oraz z okazji Europejskich Dni Ptaków – akcji Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków. Realizowane były ornitologiczne warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży pt. „Ptasi świat” w ramach programu „Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego”. Ponadto systematycznie (sezonowo) prowadzone były prace nad utrzymaniem budek lęgowych na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego.

4. WARSZTATY DLA UCZNIÓW ZESPOŁU SZKÓŁ SPECJALNYCH IM. ŚW. ŁUKASZA W RUDZIE ŚLĄSKIEJ – prowadzenie cyklu warsztatów dla uczniów: integracyjnych (maj 2016), zakładanie ogródka roślin łąkowych i chwastów (wrzesień 2016), wysiew nasion na poletkach kolekcji kwietnej łąki i chwastów (listopad 2016).

5. WYCIEZKI MDK „POŁUDNIE” – organizacja i prowadzenie trzech wycieczek Klubu Przyrodników działającego przy Miejskim Domu Kultury „Południe” w Katowicach-Piotrowicach, w trakcie których zwiedzane były kolekcje w Ogrodzie Żółtym i Ogrodzie Czerwonym Śląskiego Ogródu Botanicznego w Mikołowie oraz Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie.

6. ŚWIATOWE DNI MŁODZIEŻY – w dniach 18-22 lipca 2016 r. po Śląskim Ogrodzie Botanicznym oprowadzono 16 grup z kilkunastu krajów (Ukraina, Niemcy, Francja, Chorwacja, Norwegia, Włochy, Hiszpania, Chiny, Korea Południowa, Meksyk, Brazylia, Peru, Antyle Holenderskie, Argentyna). W oprowadzaniu łącznie wzięły udział 654 osoby.

7. SPiN DAY – 10 listopada 2016 roku we współpracy z instytucjami zrzeszonymi w Porozumieniu Społeczeństwo i Nauka (SPiN) zorganizowano po raz drugi wydarzenie pod nazwą SPiN Day. Przeprowadzono warsztat terenowy „Ślady i tropy zwierząt”, zajęcia laboratoryjne „Smaki i aromaty pod mikroskopem”, wirtualną wyprawę do lasu połączoną z quizem oraz grę terenową „Zielony detektyw” dla czterech grup młodzieży ze szkół w Mikołowie oraz Mysłowicach.

8. PROGRAM „OCHRONA PRZYRODA EDUKACJA LUDZIE” realizowany w latach 2016-2017 – zorganizowano dzień edukacyjny dla dzieci ze szkoły podstawowej ZSP Dual w Mikołowie i cykliczne warsztaty rodzinne dla pracowników fabryki Opel w Gliwicach oraz przeprowadzono inwentaryzację przyrodniczą i nasadzenia rodzimych gatunków drzew i krzewów nad potokiem w pobliżu fabryki Opel w Gliwicach.

9. OCHRONA DRZEW OWOCOWYCH – udział w kursie szczepienia drzewek owocowych (24 marca 2016 r.), przeprowadzenie inwentaryzacji cennej alei grusz w Bojkowie k. Gliwic (4 maja 2016 r.), oznaczanie grusz cennej alei drzew w Bojkowie k. Gliwic (21 września 2016 r.).

10. POZOSTAŁE WARSZTATY I STOISKA EDUKACYJNE:

- a) prowadzenie warsztatów laboratoryjnych „Świat w skali mikro” oraz zabawy „Obrazkowy głuchy telefon” podczas V Ogólnopolskiej Nocy Biologów, odbywającej się pod hasłem „Odkrywamy kod natury” na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (15 stycznia 2016);
- b) prowadzenie zajęć „Rośliny trujące” dla dzieci z Przedszkola nr 10 z Mokrego (10 lutego 2016 r.);
- c) prowadzenie zajęć dla szkół i przedszkoli podczas ferii zimowych, w których łącznie wzięło udział 194 uczestników (15-26 lutego 2016 r.);

- d) prowadzenie warsztatów „Zwierzęta i las” podczas obchodów Międzynarodowego Dnia Lasu w Śląskim Ogrodzie Zoologicznym w Chorzowie (19 marca 2016 r.);
- e) wystąpienie z okazji Dnia Ziemi w Szkole Podstawowej nr 5 w Łaziskach Górnych (21 kwietnia 2016 r.);
- f) wystąpienie w Pawłowicach z okazji Dnia Bioróżnorodności (13 maja 2017 r.);
- g) obsługa stoiska edukacyjnego w Chorzowie podczas pikniku Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (4 czerwca 2016 r.);
- h) prowadzenie warsztatów terenowych dotyczących ważek w Jaworznie (28 czerwca 2016 r.);
- i) prowadzenie spotkań o miodzie oraz ziołach dla emerytów (sierpień i wrzesień 2016 r.);
- j) zorganizowanie szkolenia dla edukatorów Śląskiego Ogrodu Botanicznego w ramach rozpoczęcia sezonu jesiennego (29 sierpnia 2016 r.);
- k) prowadzenie warsztatów o roślinach użytkowych w GEOsferze w Jaworznie (15 września 2016 r.);
- l) organizacja uroczystej inauguracji roku akademickiego Śląskiego Uniwersytetu Dziecięcego Gaudeamus (24 września 2016 r.);
- m) prowadzenie warsztatów dla uczestników II Powiatowego Konkursu Recytatorskiego Poezji w Języku Angielskim (1 grudnia 2016 r.);
- n) prowadzenie wyjazdowych i stacjonarnych warsztatów tworzenia ozdób świątecznych, w których wzięło udział łącznie 160 uczestników (grudzień 2016 r.).

11. UDZIAŁ W KONFERENCJACH

- a) Regionalna Dziecięco-Młodzieżowa Konferencja Naukowa „Ptaki i inne zwierzęta i ich środowisko” w dniu 9 lutego 2016 r. W trakcie konferencji prowadzono warsztaty „Rośliny użytkowe na przykładzie kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie”;
- b) XXXIV Zjazd Klubu Przyrodników w Owczarach w dniach 26-28 lutego 2016 r. Podczas zjazdu miały miejsce wystąpienia ustne: „Co żyje w budkach dla ptaków w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Mikołowie?”, „Prawdziwego przyrodnika poznasz po wszechstronności wiedzy, czyli krótki kurs, jak prowadzić edukację przyrodniczą w znanym i nieznanym terenie” oraz „Ochrona przyrody w Śląskim Ogrodzie Botanicznym”;
- c) konferencja „Pokazać – przekazać” odbywająca się w Centrum Nauki Kopernik w Warszawie w dniach 26-27 sierpnia 2016 r.;
- d) konferencja „Empatia w edukacji – jak może zmienić polską szkołę?” odbywająca się w Gliwicach w dniu 11 października 2016 r.;
- e) konferencja „Edukacyjna rola parków miejskich i innych obiektów przyrodniczych” organizowana przez Fundację Park Śląski w Chorzowie w dniu 21 października 2016 r. Na konferencji zaprezentowano poster na temat działalności edukacyjnej Pracowni Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego.

12. WYDAWNICTWA EDUKACYJNE

Dystrybuowano wśród uczestników zajęć edukacyjnych Ogródu, nauczycieli i wszystkich zainteresowanych osób wydawnictwa w postaci zakładki do książek przygotowane w 2015 r. oraz wcześniej zrealizowane wydawnictwa (książki, broszury, ulotki).

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁANOŚCI PRACOWNI ŚLĄSKI KALENDARZ EKOLOGICZNY

1. ŚLĄSKI KALENDARZ EKOLOGICZNY

Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego Śląskiego Ogródu Botanicznego w Mikołowie w ramach projektu pn. „Różnorodność – potęgą życia” zrealizowała działanie II pn. Śląski Kalendarz Ekologiczny 2016 r.

Od stycznia do grudnia 2016 r. na terenie CEPiE ŚOB odbyło się 10 świąt ekologicznych: Pierwszy Dzień Wiosny, Międzynarodowy Dzień Ptaków, Światowy Dzień Ochrony Środowiska Naturalnego, Międzynarodowy Dzień Bioróżnorodności, Dzień Dziecka połączony z PreIndustriadą, Światowy Dzień Przeciwdziałania Pustynnieniu i Suszy, Światowy Dzień Ludności, Międzynarodowy Dzień Geologa, Światowy Dzień Żywności, Pierwsze Dzień Zimy. **Łącznie wzięło w nich udział ok. 22 800 osób.**

Przeprowadzonych zostało 28 zajęć edukacyjnych w szkołach (Dzień Żaby, Światowy Dzień Zwierząt), w których łącznie wzięło udział 531 dzieci oraz 60 warsztatów edukacyjnych (Międzynarodowy Dzień Ptaków, Światowy Dzień Ochrony Środowiska Naturalnego, Dzień Pszczoły, Międzynarodowy Dzień Geologa, Światowy Dzień Żywności), w których wzięło udział 895 dzieci.

Zorganizowanych zostało 9 gier terenowych, w których wzięło udział 782 dzieci. Odbyły się dwa seminaria popularnonaukowe (podczas Międzynarodowego Dnia Ptaków oraz Międzynarodowego Dnia Geologa), w których wzięły udział 53 osoby.

W roku 2016 w ramach organizowanych świąt przyrodniczo-ekologicznych zorganizowano 5 konkursów dla dzieci, młodzieży i dorosłych (plastyczny, kulinarny, fotograficzny, wiedzy) oraz jeden konkurs całoroczny dla dzieci.

Ponadto pracownicy Pracowni Śląskiego Kalendarza Ekologicznego wzięły udział w edukacyjnych imprezach zewnętrznych, w trakcie których prowadzili warsztaty, quizy oraz gry terenowe:

- Uniwersytet Śląski w Katowicach – Noc Biologów,
- Śląski Ogród Zoologiczny w Chorzowie – Dzień Lasu.

Pracownicy Pracowni ŚKE wzięły udział w konferencji zorganizowanej w kwietniu w Warszawie przez Stowarzyszenie Ptaki Polskie pn. „Dlaczego nie obchodzą nas jaskółki?”..

Ponadto pracownicy Pracowni ŚKE brali udział w organizacji konferencji dendrologicznej „Metody analizy wzrostu promieniowego drzew w badaniach dendrochronologicznych”, która odbyła się w dniu 12.09.2016 r., wzięło w niej udział 20 osób.

2.AKcje ZBIÓRKI ELEKTROŚMIECI

W 2016 r. zorganizowano dwie akcje zbiórki zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego:

- 15 maja w trakcie obchodów Międzynarodowego Dnia Bioróżnorodności zorganizowano akcję „Zamień Odpady na Kulturalne Wypady”, w ramach której zebrano 6 ton 720 kg elektrośmieci. Osobom oddającym zużyty sprzęt rozdano 320 biletów oraz 20 szt. krzewów ozdobnych. Patronem honorowym akcji była Fundacja Eko Rozwoju z Wrocławia. Odbiorem i recyklingiem elektrośmieci zajęła się firma Ekomax Sp. z o. o. z Gliwic. Partnerami akcji poprzez przekazanie biletów/wejściówek byli:

1.	Mavi Area Squash & Fitness z Łazisk Górnych
2.	Teatr Mały z Tychów
3.	Stary Hangar z Gliwic
4.	Park Miniatur Sakralnych z Częstochowy
5.	Śląski Ogród Zoologiczny z Chorzowa
6.	Muzeum Górnośląskie z Bytomia
7.	MOSIR Łaziska Górne
8.	Muzeum PRL-u Fundacja Minionej Epoki z Rudy Śląskiej
9.	Muzeum Energetyki z Łaziska Górnych
10.	Zabytkowa Kopalnia Srebra oraz Sztolnia "Czarnego Pstrąga" z Tarnowskich Gór
11.	Filharmonia Zabrzeńska
12.	Pokazowa Zagroda Żubrów w Pszczynie
13.	Skansen - Zagroda Wsi Pszczyńskiej
14.	Revital Fitnes & Gym z Tychów
15.	Park Nauki i Rozrywki z Krasiejowa
16.	Filharmonia Śląska z Katowic
17.	Teatr Śląski z Katowic
18.	Kubusiowy Świat z Mikołowa
19.	Muzeum „Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie”
20.	Stadion w Zabrze Sp. z o. o.
21.	Gliwicki Klub Sportowy "Piast" S.A.
22.	Nibylandia z Katowic
23.	Opera Śląska z Bytomia
24.	Tyski Sport S.A.
25.	Muzeum Śląskie z Katowic

26.	Szkółka Krzewów Ozdobnych A. Tomiczek z Gierałtovic

- 16 października podczas obchodów Światowego Dnia Żywności przeprowadzono kolejną zbiórkę elektrośmieci, podczas której zebrano 5 ton 890 kilogramów zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego. W trakcie tej akcji rozdawano drzewka i krzewy ufundowane przez ŚOB Mikołów oraz Szkółkę Krzewów Ozdobnych A. Tomiczek z Gierałtovic. Recyklingiem zebranego sprzętu zajęła się firma Ekomax Sp. z o. o. z Gliwic.

3.PARTNERZY I INSTYTUCJE WSPÓŁPRACUJĄCE ZE ŚLĄSKIM KALENDARZEM EKOLOGICZNYM PRZY ORGANIZACJI RODZINNYCH ŚWIĄT PRZYRODNICZO-EKOLOGICZNYCH W 2016 R.

1. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
2. Mikołów – ogród życia
3. GEOfsfera Jaworzno
4. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków
5. Górnośląskie Koło Ornitologiczne
6. Małopolskie Towarzystwo Ornitologiczne
7. Naturalna szkoła „Bukowy dom”
8. Śląski Ogród Zoologiczny w Chorzowie
9. Mikołowski Klub Krótkofalowców
10. Klinika Formy z Orzesza
11. Formini – edukacja, zabawa, eventy
12. Zgrana Rodzina
13. Pasięka Edukacyjna „Skrzydłaci Przyjaciele”
14. Bowtech Polska
15. Szkoła Technik Pamięciowych Szatkowscy
16. Centrum językowo-tłumaczeniowe Bukal
17. Stowarzyszenie Twórców Kultury w Tychach
18. Tauron
19. Festiwal Biegów
20. Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Katowicach
21. Sahaja Yoga
22. MathRiders
23. Resilience
24. Polskie Towarzystwo Mykologiczne
25. Polska Akcja Humanitarna
26. Agencja Rynku Rolnego

2.KOORDYNACJA WOLONTARIATU

Na przestrzeni całego roku 2016 zawarto łącznie 40 umów wolontariackich z 33 osobami (niektóre z umów pierwotnie było zawartych na krótszy okres i po ich zakończeniu zostały przedłużone). 15 z tych porozumień podpisano z osobami po raz pierwszy podejmującymi się pracy w ŚOB, pozostałe dotyczą osób, które angażowały się już w zadania wolontarystyczne w roku ubiegłym/poprzednich latach.

Wraz z rozwojem poszczególnych pracowni i całej instytucji zwiększa się również wachlarz działań, które pojawiają się w ofercie wolontariackiej, a wolontariusze kierowani są do zadań zgodnych z ich preferencjami i możliwościami. Niezmiennie jednak od lat najbardziej popularną aktywnością, w którą angażuje się gros wolontariuszy, są święta organizowane w ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego. Warto zaznaczyć, że o ile wcześniej pomoc przy imprezach cieszyła się głównie zainteresowaniem młodzieży, tak teraz również kilka osób dorosłych znalazło tam swoje miejsce. Oprócz ww. aktywności pozostali wolontariusze, po ustaleniu ich profilu zainteresowań oraz potrzeb ŚOB, podejmowali się m.in. zadań związanych z wcześniejszym przygotowaniem warsztatów edukacyjnych, z obróbką dokumentacji zdjęciowej czy z szeroko rozumianą pielęgnacją roślin włącznie. W grudniu została zorganizowana impreza (również w ramach ŚKE) dedykowana wolontariuszom.

W 2016 r. łącznie wolontariusze przepracowali na rzecz ŚOB **948** godzin.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ ŚLASKIEGO BANKU NASION

1. GŁÓWNE ZADANIA

Realizacja badań w ramach projektu „Analiza zmienności genetycznej rzadkich i chronionych gatunków z rodzaju *Primula* występujących na terenie Polski” (wyjazdy terenowe, badania laboratoryjne).

Realizacja trwałości projektu „Przyszkolne ogrody siedliskowe” współfinansowanego ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej). Zadania do 2018 roku obejmują prowadzenie badań i edukacji na terenie powstałych pięciu ogródków, przeprowadzenie ankiet i konkursów, przygotowywanie sprawozdań.

Realizacja projektu „FlorNatur Silesia etap I ochrona *ex situ* wybranych gatunków muraw kserotermicznych wymienionych w Czerwonej liście roślin województwa śląskiego” dofinansowanego ze środków WFOŚiGW w Katowicach. Dofinansowanie zadania w formie dotacji do kwoty 41 375,00 zł.

Realizacja trwałości projektu „FlorNatur ROBiA” dofinansowanego ze środków Narodowego Funduszu NFOŚiGW. Projekt zakończony w 2015 roku, trwałość 5 lat. Kontynuacja niezbędnych działań związanych z trwałością projektu.

Ponadto realizacja prac związanych z przygotowaniem wniosku o dofinansowanie projektu: FlorIntegral „Zintegrowana ochrona *in situ* i *ex situ* rzadkich, zagrożonych i priorytetowych gatunków flory na terenie Polski”. Wniosek złożono w konkursie nr 2.4.1/2/2016 działania o charakterze dobrych praktyk, związane z ochroną zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych. Celem całego projektu jest czynna ochrona szaty roślinnej, w tym zbiorowisk i gatunków flory Polski poprzez realizację szeroko zakrojonego planu zintegrowanych działań ochrony czynnej *in situ* i *ex situ* wybranych gatunków oraz ich siedlisk. Projekt spaja i w sposób komplementarny łączy ze sobą spektrum dobrych praktyk stosowanych w czynnej ochronie przyrody wzbogacone o wiedzę uzyskaną w drodze naszych dotychczasowych badań nad skutecznym zabezpieczaniem różnorodności genetycznej wybranych gatunków o wysokim statusie konserwatorskim w Polsce.

Kompleksowe, wieloaspektowe podejście do problemu ochrony gatunkowej roślin wyraża się w dwutorowych, kompatybilnych w stosunku do siebie założeniach projektu:

1. Kompleksowa ochrona *ex situ* wybranych rzadkich i zagrożonych gatunków roślin poprzez skuteczne i długoterminowe zabezpieczenie nasion w warunkach kriogenicznych (bank nasion) oraz utworzenie banku DNA tych gatunków – zbiór 31 gatunków;

2. Zintegrowanie metod ochrony *ex situ* i *in situ* dla zabezpieczenia różnorodności genetycznej wybranych gatunków roślin i ich siedlisk, w tym o priorytetowym znaczeniu dla zasobów przyrodniczych UE, poprzez ich restytucję oraz poprawę stanu siedliska tych gatunków: *Adenophora liliifolia*, *Apium repens*, *Veratrum nigrum*, *Stipa joannis*, *Dianthus gratianopolitanus*, *Anemone sylvestris*, *Carex praecox* i *Camplanula sibirica*

Wnioskowane dofinansowanie: 6 078 942,32 zł

Udział w projekcie ŚOB: 914 556,42 zł

Aktualnie wniosek o dofinansowanie przeszedł przez ocenę formalną i merytoryczną I stopnia i uzyskał 88/96 możliwych punktów.

2. POZOSTAŁE ZADANIA:

- Konsultowanie nasadzeń roślinnych w Ośrodku Edukacji Ekologiczno-Geologicznej GEOsfera w Jaworznie (wyjazdy);
- Współpraca z prof. Cezarym Tomą – kierownikiem Zakładu Karpologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy dotycząca zagadnień związanych z nasionami, m.in. wymiana materiału, wspólne opracowanie wydawnictw edukacyjnych oraz przygotowanie wystawy fotografii;
- Współpraca z Egzotarium w Sosnowcu w zakresie namnażania roślin zarodnikowych;
- Pielęgnacja roślin pokojowych znajdujących się na terenie Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ PRACOWNI BADAŃ NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI

Przedmiotem działań Pracowni w 2016 roku było rozwijanie koncepcji autonomicznych systemów adaptacyjnych w kontekstach społecznych, przyrodniczych i ekonomicznych. Analizowano różne klasy systemów przyrodniczych, takich jak ekosystemy, gatunki, populacje i osobniki; systemów społecznych: społeczności lokalne, rodziny i pojedynczy ludzie oraz systemów ekonomiczno-gospodarczych: korporacje, przedsiębiorstwa, firmy rodzinne.

Podjęto próbę uogólnienia i znalezienia wspólnego opisu tych systemów. Wynikiem jest opisanie systemów nieadaptacyjnych (zagrożonych wyginięciem, ustępujących, rzadkich, bankrutujących, degenerujących itp.), adaptacyjnych (dobrze funkcjonujących i zrównoważonych) i nadadaptacyjnych (inwazyjnych, ekspansyjnych). Określono również warunki, w jakich nierównowaga wewnętrzna systemu adaptacyjnego może spowodować zmianę relacji pomiędzy systemem a jego środowiskiem.

Ponadto podjęto współpracę z Polish Bateson Research Group (Ekologia umysłu, podwójne wiązanie), efektem czego jest organizacja Międzynarodowej Konferencji

Batesonowskiej w Śląskim Ogródku Botanicznym pt. "Ecology of Mind and Nature: Roots, Ideas and Practices: Batesonian Inspirations and Challenges for the Humanities and for the Management of Post-Industrial Era and Zones" oraz przyjęcie zaproszenia do organizacji Kongresu Batesonowskiego w Katowicach w 2018 roku.

1. WYKAZ PUBLIKACJI WYDANYCH DRUKIEM

- 1) Kojs W., Kojs P. 2016, *Metodologiczne i pedagogiczne aspekty Batesona poszukiwań tego, co łączy*, ss. 346-369 [w:] Humanistyczne wyzwania kontekstów ekologii umysłu: Gregory Bateson w Polsce. M. Jaworska-Witkowska, L. Witkowski (red.) WSB w Dąbrowie Górniczej. ss. 636, ISBN 978-83-64547-11-9.
- 2) Kojs P. 2016, *Śląski Ogród Botaniczny na tle zadań i funkcji współczesnych ogrodów botanicznych*, ss. 21-34 [w:] Założenia ogrodowo-parkowe we współczesnych miastach. Wybrane aspekty programowania przekształceń Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie. Jan Rabiej (red.). Politechnika Śląska w Gliwicach. ss. 142, ISBN 978-83-7880-391-1.

2. WYKAZ REFERATÓW, DONIESIEN KONFERENCYJNYCH

- 1) Wykład: Włoch W., Kojs P. 2016. Wzrost włókien drzewnych w kołowo-symetrycznym przyroście rocznym drewna *Robinia pseudoacacia* L. Sympozjum sprawozdawcze Polskiej Akademii Nauk Ogrodu Botanicznego – CZRB w Powsinie, 24-25 lutego 2016 roku, Warszawa, Polska;
- 2) Wykład: Kojs W., Kojs P., 2016. Metodologiczne i pedagogiczne aspekty Batesona poszukiwań tego, co łączy. I Sympozjum Batesonowskie, The Challenge for Humanities of the Ecology of Mind: Gregory Bateson in Poland, 14-15 maja 2016, Dąbrowa Górnicza, Polska;
- 3) Wykład: Kojs P. 2016. W poszukiwaniu narzędzi do zintegrowanego zarządzania informacją w ogrodach botanicznych w Polsce. XVI Zjazd Polskich Ogródów Botanicznych oraz konferencja naukowa pt. „Kolekcje roślin użytkowych w świetle globalnej strategii ochrony świata roślin 2020”, 13-16 czerwca 2016, Koryciny, Polska;
- 4) Wykład: Kojs P. 2016. Syntetyczna hipoteza wzrostu promieniowego roślin drzewiastych. 57. Zjazd PTB, Botanika – tradycja i nowoczesność, 27 czerwca – 03. lipca, 2016 Lublin, Polska;
- 5) Wykład: Kojs P., Malik I. 2016. Basic wood anatomy for dendrochronologists. TRACE 2016, Tree Rings in Archaeology, Climatology and Ecology, 11-15 May 2016, Białowieża, Poland.

3. BIERNY UDZIAŁ W KONFERENCJACH

- 1) Shaping future forests - understanding tree responses to extreme climate events. 13-14 April 2016, Final COST STReESS conference Joachimsthal (Berlin)

Germany;

- 2) Konferencja z okazji 60-lecia Ojcowskiego Parku Narodowego 29-30 września 2016 r., Jerzmanowice, Polska;
- 3) IX Międzynarodowa Konferencja Ogródów Botanicznych Regionu Morza Bałtyckiego 5-8 października 2016 r., Przelewice Polska;
- 4) Konferencja naukowa pt. Drzewa i lasy w zmieniającym się środowisku, 17-19 października 2016 r. Poznań, Polska.

4. PEŁNIENIE FUNKCJI Z WYBORU W KOMITETACH NAUKOWYCH I ORGANIZACJACH ZAGRANICZNYCH I KRAJOWYCH PRZEZ DYREKTORA ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO PAWŁA KOJSA

1. od 2016 – nadal Członek Rady Naukowej Ogrodu Botanicznego w Kielcach
2. od 2016 – nadal Wiceprzewodniczący Rady Naukowej Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego
3. od 2016 – nadal Członek Społecznej Rady Konsultacyjnej Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego
4. 20016 – nadal Przewodniczący Walnego Zgromadzenia Członków Związku Stowarzyszeń Śląski Ogród Botaniczny
5. od 2015 – nadal Członek Rady Konsultacyjnej ds. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Województwa Śląskiego.
6. od 2015 – nadal Członek Rady Programowej Studiów Doktoranckich na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach "Advanced methods in biotechnology and biodiversity"
7. od 2013 - nadal Członek Rady Społeczno-Naukowej przy Ośrodku Hodowli Żubrów w Jankowicach, Nadleśnictwo Kobiór
8. od 2013 – nadal Członek Rady Naukowej Ogrodu Botanicznego UAM
9. 05.03.2012 – nadal Członek Regionalnej Komisji do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko w Katowicach
10. od 2011– nadal Wiceprezes Towarzystwa Ekosferyczna Osada
11. od 2011– nadal Prezes Rady Ogródów Botanicznych i Arboretów w Polsce
12. od 2003 – nadal Członek Rady Naukowej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie
13. od 2002 – nadal Członek Rady Naukowej PAN Ogrodu Botanicznego CZRB w Powsinie

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI KOLEKCCJI SIEDLISKOWYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE

Pracownia Kolekcji Siedliskowych sprawuje nadzór nad kolekcjami w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie: siedliskowymi (w tym zbiorowisk roślinnych przeniesionych z terenu MPL Katowice) oraz tematycznymi (sadowniczą, roślin ozdobnych, dendrologiczną).

1. REALIZOWANE ZADANIA

W 2016 roku realizowane były następujące zadania związane z rozbudową i pielęgnacją Śląskiego Ogródu Botanicznego w Radzionkowie:

- monitoring oraz pielęgnacja (nawadnianie, koszenie, usuwanie niepożądanych gatunków roślin) przeniesionych zbiorowisk roślinnych z terenu MPL Katowice w Pyrzowicach;
- udział w zadaniu Zachowanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej na terenie rezerwatu przyrody „Góra św. Anny” realizowanego przez Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych (wykonawca zadania pielęgnacji siedlisk – kontynuacja projektu z 2013 roku). Zakończenie realizacji umowy;
- Pierwszy rok prac związanych z realizacją zewnętrznej umowy z Uniwersytetem Opolskim – rewitalizacja parku w Dąbrowie Niemodlińskiej;
- szczepienie podkładek starymi odmianami jabłoni pozyskanymi z okolic Radzionkowa oraz projektu pn. „Rozbudowa kolekcji sadowniczej Śląskiego Ogródu Botanicznego w Mikołowie (etap V) oraz założenie kolekcji lokalnie uprawianych odmian drzew owocowych w Radzionkowie (etap I)”;
- pielęgnacja i rozbudowa kolekcji ozdobnych – dwa nowe założenia roślin ozdobnych – nasadzenia krzewów oraz różaneczników i azalii;
- przebudowa istniejącej kolekcji różaneczników i azalii – nasadzone w 2013 przez wykonawcę prac terenowych osobniki przesadzono i zgrupowano wraz z nowymi nasadzeniami;
- bieżąca pielęgnacja i wzbogacanie kolekcji o gatunki roślin pozyskane z natury;
- zbiór nasion gatunków siedlisk Natura 2000 oraz gatunków rzadkich regionalnie i chronionych;
- namnażanie roślin do bieżących projektów i zasilania kolekcji w Ogrodzie;
- złożono wnioski projektów: Fundacja Banku Zachodniego WBK – Nowe technologie w edukacji (wniosek niezakwalifikowany), Fundacja Nasza Ziemia „Po stronie Natury” (wniosek niezakwalifikowany);

- realizacja wniosku „Doposażenie Regionalnej Stacji Edukacji Ekologicznej działającej przy Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie” – zakup szeregu pomocy dydaktycznych;
- budowa ścieżki przyrodniczej – dotacja z WFOŚiGW w Katowicach;
- na terenie Regionalnej Stacji Edukacji Ekologicznej oraz Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie zrealizowano szereg imprez przez/we współpracy z zewnętrznymi instytucjami, m.in. Ciderszachy, wyścig rowerowy, Cidry Lotajom, OTOP, Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śląska Hufiec Bytom 12 DH „Oręż”

2. EDUKACJA (KONFERENCJE, SZKOLENIA, IMPREZY ZEWNĘTRZNE)

- udział w Dniach Radzionkowa;
- udział w Senioraliach w Radzionkowie – warsztaty pt. „Zielony Surwiwal”;
- dniach otwartych Liceum Ogólnokształcącego w Radzionkowie;
- XI Otwarta Konferencja Ekologiczna „Bioróżnorodność” 10 maja 2016 r.;
- udział pracowników merytorycznych w szeregu szkoleń organizowanych przez Urząd Marszałkowski, Związek Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego dotyczących dotacji unijnych;
- W 2016 roku na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego oraz Regionalnej Stacji Edukacji Ekologicznej przeprowadzono terenowe i stacjonarne zajęcia edukacyjne dla zorganizowanych grup, w których udział wzięło łącznie 4820 uczestników;
- W ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego zrealizowano 3 dni warsztatów i imprez terenowych. Po raz pierwszy zorganizowano piknik rodzinny Zakończenie Wakacji.

3. KONFERENCJE NAUKOWE, PUBLIKACJE

- XLVI Zjazd Ogródów Botanicznych i Arboretów w Polsce oraz towarzysząca mu Konferencja: „Kolekcje roślin użytkowych w świetle globalnej strategii ochrony świata roślin 2020”, zaplanowanych w dniach 13-16 czerwca 2016 r.;
- Wiland-Szymańska J., Buczkowska K., Drapikowska M., Maślak M., Bączkiewicz A., Czyłok A. 2016: Genetic structure and barcode identification of an endangered orchid species, *Liparis loeselii*, in Poland. *Systematics and Biodiversity* Volume 14, 2016 - Issue 4, 345-354;
- Seminarium geobotaniczne w Białowieży;
- 57. Zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego Lublin, 27 czerwca–3 lipca 2016.
  - K. Galej-Ciwiś, M. Maślak, A. Smieja: Ochrona zasobów genowych rzadkich gatunków roślin województwa śląskiego – Projekt FlorNatur Silesia Etap I.
  - R. Krause, A. Smieja: Źródlika wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*.

4. WSPÓŁPRACA

W roku 2016 nawiązano współpracę ze:

- Związkiem Fotografów Przyrody
- Stowarzyszeniem Cidry Lotajom
- Stowarzyszeniem EMAGRA
- Związkiem Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śląska Hufiec Bytom 12 DH „Oręż”

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PRACOWNI KOLEKCJI NAUKOWYCH, ZACHOWAWCZYCH ORAZ OZDOBNYCH

Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych oraz Ozdobnych ŚOB powstała w 2012 roku w wyniku połączenia Pracowni Kolekcji Roślin Ozdobnych z Pracownią Kolekcji Naukowych i Zachowawczych Śląskiego Ogrodu Botanicznego.

Sprawuje ona nadzór nad kolekcjami:

- ozdobnymi, w tym: Kolekcją dendrologiczną (drzewa i krzewy ozdobne), Ogrodem tarasowym, Ogrodem kwiatowym i kolekcja traw ozdobnych;
- zachowawczymi, w tym: Kolekcją sadowniczą starych odmian drzew, krzewów i pnączy owocowych, Kolekcją owocowych drzew ozdobnych oraz Kolekcją zachowawczą irysów;
- edukacyjnymi, to jest: Kolekcją edukacyjną roślin energetycznych oraz Kolekcją roślin użytkowych (uprawnych, warzywnych i zielarskich).

1. PRACOWNICY

W Pracowni, na mocy umowy o pracę, w 2016 r. zatrudnione były osoby na stanowiskach:

- Kurator Pracowni Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych – (1 etat) od 01.10.2012 r. do 30.11.2016 r.;
- Kurator Kolekcji Roślin Użytkowych – (1 etat) od 01.01.2016 r. do 30.09.2016 r.;
- Kurator Kolekcji Roślin Ozdobnych – (1 etat) od 01.04.2016 r. do nadal;
- Pracownik terenowy – (1 etat) od 06.05.2014 r. do nadal;
- Specjalista ds. kolekcji i projektów – (1 etat) od 01.12.2013 r. do 31.03.2016 r.;
- Ogrodnik – (1 etat) od 01.09.2015 r. do nadal;
- Pracownik fizyczny – (3 etaty) od 06.11.2014 r. do nadal (2 etaty) i od 01.08.2015 r. do nadal (1 etat).

2. REALIZOWANE ZADANIA

W 2016 roku realizowane były następujące zadania dofinansowane z Wojewódzkiego funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach:

- „Rozbudowa kolekcji sadowniczej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie (etap VI) oraz rozbudowa kolekcji lokalnie uprawianych odmian drzew owocowych w Radzionkowie (etap II)”. Projekt ten realizowany był jednocześnie na terenie Ogródów Botanicznych w Radzionkowie i Mikołowie. Cele projektu: 1). Ochrona starych odmian drzew i krzewów owocowych w regionie – realizowany poprzez pobór zrazów od osób zgłaszających chęć ich podarowania (mieszkańcy województwa śląskiego), a następnie przeszczepieniu ich na podkładowki w ŚOB i oddaniu beneficjentom; 2). Zwiększenie bioróżnorodności kolekcji sadowniczych – realizowany poprzez zakup sadzonek nowych odmian roślin sadowniczych, a także zwiększenie liczby podkładek drzew owocowych (jabłoni, grusz etc.) do dalszych szczepień; 3). Propagowanie idei ochrony bioróżnorodności roślin sadowniczych (drzew, krzewów i pnączy) poprzez wydanie broszury edukacyjnej.
- Rozwój kolekcji pn. „Ogród edukacyjny roślin uprawnych, warzywnych oraz zielarskich Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie – etap I” – jako program dwuletni realizowany w latach 2016-2017. Zajmuje obszar 0,6 ha na terenie ŚOB w Mikołowie (ul. Zamkowa). Cele projektu: 1). Rozbudowa kolekcji roślin użytkowych – realizowana poprzez nowe nasadzenia i budowę infrastruktury (murki, podniesione zagony do uprawy warzyw etc.); 2). Zwiększenie bioróżnorodności obszaru ŚOB – poprzez nasadzenia roślin jednorocznych, dwuletnich i wieloletnich bylin; 3). Zwiększenie potencjału edukacyjnego ŚOB poprzez prowadzenie na terenie kolekcji zajęć edukacyjnych. Uprawa w kolekcji prowadzona jest metodami ekologicznymi zgodnie z zasadami tzw. permakultury (rodzaj uprawy ekologicznej), co ma dodatkowe walory edukacyjne jako przedstawianie alternatywy dla uprawy konwencjonalnej (i integrowanej). Projekt realizowany będzie do 30.06.2017 r.

Realizowane zadania mają na celu rozbudowę istniejących kolekcji oraz zakładanie nowych na terenach dotychczas niezagospodarowanych.

3. ZADANIA ZWIĄZANE Z PIELĘGNACJĄ KOLEKCJI ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO

Poza realizacją zadań dofinansowanych w poszczególnych kolekcjach odbywały się niezbędne prace pielęgnacyjne wynikające z ich specyfiki:

- Kolekcje ozdobne: 1) pielęgnacja trawnika, 2) pielęgnacja drzew i krzewów ozdobnych, to jest: cięcia formujące i sanitarne, obsypywanie korą, pielenie, zabezpieczanie palikami, podlewanie; 3) nawożenie nawozami mineralnymi i naturalnymi – kompostem; 4) opryski przeciw chorobom i szkodnikom; 5) zabezpieczenie drzew, krzewów i bylin na okres zimowy poprzez odpowiednie wiązanie, wykonywanie chochołów i okrywanie igliwem i agrowłókniną.

- Kolekcja sadownicza: 1) cięcie formujące, odnawiające i sanitarne drzew i krzewów owocowych; 2) szczepienie podkładek (drzew) zrazami pobranymi w wyniku ekspedycji terenowych; 3) pielęgnacja podkładek i szczepów (młodych drzewek) w szkółce poprzez: usuwanie zbędnych pędów, odchwaszczanie, wykonywanie oprysków przeciwko chorobom i szkodnikom; 4) sadzenie nowych drzew i krzewów w odpowiednio przygotowanych miejscach; 5) nawożenie drzew, krzewów, pnączy i roślin w szkółce nawozami mineralnymi; 6) poprawianie i wykonywanie mocowań drzewek do palików; 7) zabezpieczanie drzew przed zającami i sarnami poprzez instalowanie specjalistycznych osłonek z siatki; 8) okopywanie drzew w celu utrzymania tzw. czarnego ugoru dla lepszej absorpcji mikro- i makroelementów przez drzewa; 9) zabezpieczenie drzew na okres zimowy.
- Kolekcja edukacyjna roślin energetycznych: 1) wykaszanie ścieżek wokół kolekcji; 2) wycinanie nadziemnych części roślin energetycznych w celu pobudzenia ich rozrostu; 3) przygotowywanie rozsady z pędów (zdrewniałych) do uzupełnienia kolekcji.
- Kolekcja edukacyjna roślin uprawnych, warzywnych oraz zielarskich: 1) polowe prace ziemne – orka, bronowanie, uprawa agregatorem; 2) wysiew roślin uprawnych do gruntu (zboża i niektóre warzywa) i w rozsadzie (warzywa); 3) wysadzenie warzyw i ziół w zagonach; 4) naprawianie i przygotowywanie infrastruktury towarzyszącej, tj. kryjówek dla drobnych zwierząt, zrobionej ze złożonych stert korzeni, kamieni i pędów; 5) usuwanie chwastów; 6) przygotowanie i wykonanie ekologicznych oprysków na bazie naturalnych gnojówek roślinnych; 7) zbiór, segregacja i przygotowywanie plonów do przechowywania; 8) koszenie ścieżek trawiastych w kolekcji; 9) przygotowanie gleby do spoczynku zimowego.

Ponadto pracownia zajmowała się bieżącym utrzymaniem pozostałych terenów (to jest łąk, pola uprawnego). Prace polegające na regularnym koszeniu terenów łąkowych (3 razy w roku) oraz uprawie polowej (uprawa facelii) były wykonywane w ramach umowy barterowej.

4. UDZIAŁ W SEMINARIACH, KONFERENCJACH I TARGACH

- Udział w Międzynarodowych Targach Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu GARDENIA, organizowanych w dniach 25-27.02.2017 r. w Poznaniu;
- Zajęcia dydaktyczne dla studentów II roku studiów na kierunku leśnictwo SGGW w Warszawie pn. „Heterowegetatywne rozmnażanie roślin – szczepienie”, 20.04.2016 r.
- Udział w konferencji pt. „Metody analizy wzrostu promieniowego drzew w badaniach dendrochronologicznych” organizowanej w dniach 13-14.09.2016 r. w Mikołowie.

5. ORGANIZOWANE SZKOLENIA

- „Kurs szczepienia drzew owocowych” – organizowany w Mikołowie (15.03.2016 r., 9 uczestników) i Radzionkowie (17.03.2016 r., 14 uczestników), 5-godzinne szkolenie mające na celu praktyczne zapoznanie się ze szczepieniem drzew owocowych na przykładzie jabłoni;
- „Zakładanie i pielęgnacja modelowych sadów starych odmian drzew owocowych” – dwudniowe szkolenie zorganizowane 16-17.06.2017 r. dla przedstawicieli gmin województwa opolskiego (35 osób) pragnących założyć modelowe sady drzew starych odmian. Szkolenie teoretyczne i praktyczne w zakresie planowania, zakładania i pielęgnacji ww. założeń.

6. WOLONTARIUSZE

W bieżących pracach pielęgnacyjnych na terenie kolekcji roślin ozdobnych oraz kolekcji sadowniczej w roku 2016 czynnie uczestniczyła 1 wolontariuszka.

7. WSPÓŁPRACA

W roku kalendarzowym 2016 Pracownia współpracowała z następującymi podmiotami:

- Centrum Integracji Społecznej z Mikołowie – w ramach współpracy uczestnicy projektu „SZANSA – Punkt Konsultacyjny oraz wsparcie w Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie” wykonywali prace porządkowo-pielęgnacyjne na terenach kolekcji roślin ŚOB oraz CEPiE ŚOB;
- Firma Handlowa „Rolnik” Spółka Jawna – wsparcie finansowe kolekcji edukacyjnej roślin uprawnych, warzywnych oraz zielarskich;
- Nadleśnictwo Kobiór – nasadzenia drzew jabłoni i grusz starych odmian zaszczerpionych na silnie rosnących podkładkach, które stworzą m.in. dodatkową bazę pokarmową dla żubrów. Projekt realizowany w latach 2014-2017 na terenach należących do Nadleśnictwa;
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Ornontowicach – organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu technik ogrodnik w ramach przedmiotu: Uprawy ogrodnicze, realizowane od 01.09.2016 r. Organizacja dnia otwartego na terenie kolekcji ŚOB w ramach promocji zawodu technik ogrodnik;
- Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego – realizacja szkolenia pn. „Zakładanie i pielęgnacja modelowych sadów starych odmian drzew owocowych”.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁAŃ PROMOCYJNYCH, W TYM WSPÓŁPRACY Z MEDIAMI

Jednym z działań promocyjnych Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie jest organizowanie cyklicznych plenerowych wystaw fotograficznych w ramach kampanii „Różnorodność – potęga życia” dofinansowanej przez WFOŚiGW w Katowicach. W 2016 roku zostały zorganizowane zostały dwie ekspozycje: w czerwcu i październiku.

Do współpracy w organizację wystaw zapraszane są prestiżowe organizacje i znakomici fachowcy w swoich dziedzinach, którymi w 2016 roku były entomologia i mykologia. Poza walorami estetycznymi wystawy niosą ze sobą niebagatelny przekaz edukacyjny.

1. WYSTAWA TAJEMNICZY ŚWIAT OWADÓW

Wernisaż wystawy – 19 czerwca 2016 r.

Patronat honorowy

Śląskie Towarzystwo Entomologiczne

Na wystawę złożyło się 80 fotografii wybitnych fotografów przyrody: Mirosławy Klęczek-Kasperczyk, Bogusławy Jankowskiej, Aleksandry Radołowicz-Nieradzik, Tadeusza Bziuka, Arkadiusza Dubaja, Łukasza Koby i Mirosława Wąsińskiego. Podczas wernisażu prelekcje wygłosili Waldemar Żyła ze Śląskiego Towarzystwa Entomologicznego oraz Tadeusz Bziuk ze Związku Polskich Fotografów Przyrody.

Partnerzy

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
Rada Ogródów Botanicznych i Arboretów w Polsce
Miasto Mikołów

Patronat medialny

Radio Fest

2. WYSTAWA GRZYBY – MISTRZOWSKIE RZEŻBY NATURY

Wernisaż wystawy – 16 października 2016 r.

Patronat honorowy

Polskie Towarzystwo Mykologiczne

Wystawa została zorganizowana we współpracy z naukowcami PTMyk. Podczas wernisażu wykłady wygłosili dr Marta Wrzosek – prezes Polskiego Towarzystwa Mykologicznego, dr Izabela Kałucka z Uniwersytetu Łódzkiego i mgr inż. Kamil Kędra z Wydziału Leśnego Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie.

Na wystawę złożyło się 80 fotografii wybitnych fotografów z całej Polski: Barbary Kudławiec, Aleksandry Radołowicz-Nieradzik, Bogusławy Jankowskiej, Marcina Karetty,

Konrada Wiśniewskiego, Romualda Cichosa, Mirosława Wantocha-Rekowski, Tadeusza Bziuka, Jarosława Szkodzika, Marka Siwulskiego i Mateusza Walczaka.

Partnerzy

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
Rada Ogródów Botanicznych i Arboretów w Polsce
Miasto Mikołów

Patronat medialny

TVP3 Katowice
Radio Fest

Obie wystawy były tematem programu TVP3 Katowice „Bliżej Natury” red. Beaty Smagi-Seyboth: o owadach 5 lipca 2016 r., o grzybach – 8 listopada 2016 r.

Informacje na temat wystaw pojawiły się również m.in. w Radiu Fest, Radiu eM, Radiu Express, Radiu Katowice, Radiu Silesia, Telewizji TVT, Telewizji Zabrze, Dzienniku Zachodnim, Gazecie Wyborczej, Gazecie Mikołowskiej, Naszej Gazecie, w licznych serwisach internetowych i mediach społecznościowych.

3.STRONA WWW

W ramach wspólnego projektu z Radą Ogródów Botanicznych i Arboretów w Polsce w roku 2015 powstawała nowoczesna strona internetowa Śląskiego Ogródu Botanicznego pod adresem: www.obmikolow.robia.pl. W 2016 roku została uzupełniona o wszystkie stałe informacje o Śląskim Ogrodzie Botanicznym. Regularnie publikowane są na niej informacje dotyczące działalności Ogródu. Powstała również wersja angielska. Pod koniec roku 2016 r. liczba odwiedzin na stronie wynosiła 611 tys.

4.FACEBOOK

Znaczną część informacji o Ogrodzie mieszkańcy czerpią z serwisu społecznościowego Facebook. Na koniec 2016 roku osób, które „lubią” fan page, było ok. 3 tys. Ponadto na Facebooku są tworzone tzw. wydarzenia, dzięki którym internauci mogą do nich dołączyć i otrzymywać bieżące informacje o wydarzeniu w Ogrodzie.

5.INSTAGRAM

W maju 2016 roku działania promocyjne Śląskiego Ogródu Botanicznego poszerzyły się o nową przestrzeń, tj. konto w serwisie społecznościowym Instagram, gdzie promocja i informacja o Ogrodzie polega na udostępnianiu zdjęć i video z wydarzeń i tego, co w danej chwili ma miejsce w Ogrodzie, np. kwitnienie poszczególnych gatunków roślin.

Po publikacji zdjęcia na Instagramie użytkownicy mogą je polubić i/lub skomentować, dzięki czemu szybko, podobnie jak na Facebooku, otrzymujemy informację zwrotną. Charakterystyczną cechą serwisu jest, podobnie jak w przypadku Facebooka, Twittera i Google+, odznaczanie zdjęć hastagami (słowami kluczowymi poprzedzonymi znakiem „#”), by inni użytkownicy mogli je odnaleźć. Instagram jest bardzo popularnym serwisem, z którego korzystają internauci na całym świecie, a ich liczba w czerwcu 2016 roku wynosiła ponad pół miliarda.

* * *

Informacje nt. działalności Śląskiego Ogrodu Botanicznego w 2016 roku pojawiały się m.in. w takich mediach, jak:

6. TELEWIZJA

TVP3 Katowice, TVT, Raciborska Telewizja Kablowa, Telewizja Sfera, Telewizja Zabrze, TVS, Tarnovizja.

7. RADIO

Radio Express, Radio Fest, Radio eM, Radio Silesia, Radio Katowice, Radio Vanessa, RMF, CCM.

8. PRASA

Gazeta Mikołowska, Gazeta Wyborcza, Dziennik Zachodni, Nowiny Zabrzeńskie, Aktualności Powiatu Mikołowskiego, Nasza Gazeta, Goniec Górnos Śląski, Śląsk, Kurier Radzionkowski, Głos Radzionkowa, Eko i My, Wiadomości Botaniczne, Tygodnik Echo, Gość Niedzielny, Trybuna Górnicza.

9. SERWISY INTERNETOWE I PORTALE SPOŁECZNOŚCIOWE

www.pl.tripadvisor.com	www.naukowiec.org	www.planergia.pl
www.slaskie.ngo.pl	www.mmsilesia.pl	www.evenea.pl
www.mojmikołow.pl	www.mikolowski24.pl	www.mikołow.naszemiasto.pl
www.mikołow.pl	www.rybnik.com.pl	www.ngo.pl
www.slaskie.pl	www.insilesia.pl	www.slaskie.travel
www.silesiakultura.pl	www.gdzieco.pl	www.us.edu.pl
www.silesiadzieci.pl	www.ekogazeta.pl	www.ecoportal.com.pl
www.ekonews.com.pl	www.ekonomiaspoleczna.pl	www.ekologia.pl
www.ekologiczni.pl	www.ekozyocie.pl	www.ecocafe.pl
www.ulicaekologiczna.pl	www.zielonalekcja.pl	www.ekolupa.pl
www.tg.net.pl		

10. ORGANIZACJE WSPIERAJĄCE PROMOCJĘ WYDARZEŃ W OGRODZIE

Uniwersytet Śląski, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska

Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk o Ziemi
Politechnika Śląska
Akademia Sztuk Pięknych
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska
Fundacja Przyroda i Człowiek
GEOsfera Jaworzno
Egzotarium Sosnowiec
Ogrody botaniczne należące do sieci ROBiA

11. WYWIADY UDZIELONE PRZEZ PRACOWNIKÓW

19 stycznia wywiad dyrektora Pawła Kojsa dla Radia Fest dot. podsumowania roku 2015 i planów na 2016;

20 stycznia wywiad dyrektora Pawła Kojsa dla Ekoraportu Radia Fest, cz. I

24 stycznia wywiad dyrektora Pawła Kojsa dla Ekoraportu Radia Fest, cz. II

7 lutego w Radiu Fest audycja Ekoraport poświęcona wystawie „Barwy mikołowskie i rytmy” – wypowiedź dyrektora Kojsa, Małgorzaty Szymańczyk oraz poety Arkadiusza Kremzy, który przekazał swój wiersz na tablicę wystawienniczą;

28 lutego relacja w Radiu Fest z Regionalnej Stacji Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie – konferencja prasowa WFOŚ;

29 lutego program EkoProblem Telewizji Sfera poświęcony Stacji Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie;

20 marca Telewizja Zabrze przygotowała relację z Pierwszego Dnia Wiosny w odcinku „W stronę ekologii”;

31 marca Łukasz Fuglewicz był gościem Radia Silesia, gdzie zapowiedział Międzynarodowy Dzień Ptaków;

1 kwietnia Małgorzata Szymańczyk, Marzena Osmalak i Łukasz Fuglewicz gościli na antenie Radia eM w związku z Międzynarodowym Dniem Ptaków;

1 kwietnia Łukasz Fuglewicz był gościem InfoPoranka w TVP Katowice, gdzie informował o Dniu Ptaków i opowiadał o swojej pasji obserwacji ptaków;

3 kwietnia Telewizja Sfera przygotowała materiał z obchodów Międzynarodowego Dnia Ptaków, w której udział wzięli pracownicy Ogrodu;

13 kwietnia Weronika Papiesz była gościem Polskiego Radia Katowice w programie red. Wojciecha Skowrońskiego;

14 kwietnia Katarzyna Galej udzieliła wywiadu nt. Śląskiego Banku Nasion do programu EkoRaport Radia Fest i Radia CCM ;

25 kwietnia Małgorzata Szymańczyk, Agnieszka Szyszka, Paweł Kojs udzielili wywiadów red. Katarzynie Widerze z radia eM;

25 kwietnia Małgorzata Szymańczyk (o świętach ekologicznych i majówce), Łukasz Fuglewicz (o pasiece w ŚOB i gruszy) udzielali wywiadu red. Dorocie Stabik z Radia Katowice;

sierpień Małgorzata Szymańczyk udzieliła wywiadu red. Jackowi Maczuchowi z Radia Fest o Światowych Dniach Młodzieży;

sierpień Marzena Osmalak udzieliła wywiadu dla Radia Fest nt. Międzynarodowego Dnia Geologa;

sierpień Marzena Osmalak udzieliła wywiadu dla Radia Express nt. Międzynarodowego Dnia Geologa;

sierpień Małgorzata Szymańczyk była gościem programu ekologicznego Radia Silesia;

wrzesień Małgorzata Szymańczyk udzieliła wywiadu Radiu eM nt. Międzynarodowego Dnia Geologa;

październik Sylwia Prusko i Małgorzata Szymańczyk udzieliły wywiadu dla Radia Fest nt. Światowego Dnia Żywności;

13 października wywiadu dla Radia Silesia zapowiadającego Światowy Dnia Żywności udzieliła Sylwia Prusko;

16 października wywiadu dla Radia Express w dniu Światowego Dnia Żywności udzieliła Marzena Osmalak;

16 października wywiadu dla Radia eM w dniu Światowego Dnia Żywności udzieliła Sylwia Prusko;

październik – dr Marta Wrzosek z PTMyk w Polskim Radiu Program I zapowiadała wystawę o grzybach;

16 października wywiad dla Telewizji Katowice programu „Bliżej Natury” podczas wernisażu wystawy „Grzyby – mistrzowskie rzeźby natury”: dyrektor Paweł Kojs, dr Izabela Kałucka, dr Marta Wrzosek, fotografowie: Mirosław Wantoch-Rekowski, Barbara Kudławiec;

16 października wywiadu dla Radia Express w związku z otwarciem wystawy udzielała dr Marta Wrzosek <http://www.radioexpress.pl/pliki/audycje.php?id=14>;

25 października – wywiadu Telewizji Zabrze udzielił dyrektor Paweł Kojs ogólnie o działalności Ogrodu i współpracy z WFOŚiGW oraz Łukasz Fuglewicz o grzybach w związku z nową wystawą „Grzyby – mistrzowskie rzeźby natury”.

8 listopada - Telewizja TVT nagrywała program w Ogrodzie – wypowiedali się: się dyrektor Paweł Kojs, Małgorzata Szymańczyk, Katarzyna Galej;

9 listopada wywiad dla radia Fest – rozmawiali: Małgorzata Szymańczyk, Katarzyna Galej, Łukasz Fuglewicz;

23 listopada – wywiad dla Radia Vanessa – wypowiadał się dyrektor Kojs;

23 listopada wywiadu dla Radia Express o Pierwszym Dniu Zimy i kermaszu świątecznym udzieliła Sylwia Prusko;

25 listopada Sylwia Prusko udzieliła wywiadu dla Radia Fest nt. Dnia Wolontariusza.

Między innymi ukazały się takie artykuły, jak:

Tytuł artykułu	miesiąc publikacji	Nazwa czasopisma/serwisu internetowego
Ferie w Ogrodzie	styczeń	Gazeta Orzeska
A na Sośniej kolorowo	styczeń	Gazeta Mikołowska
Fajnie być wolontariuszem	styczeń	Gazeta Mikołowska
Piękno mikołowskiej przyrody na niezwyklej wystawie http://katowice.wyborcza.pl/katowice/1,124132,19514767,piekno-mikolowskiej-przyrody-na-niezwyklej-wystawie.html	styczeń	Gazeta Wyborcza Zielone Strony
Zapowiedź Międzynarodowego Dnia Ptaków	marzec	To tylko Mikołów
Zapowiedź Międzynarodowego Dnia Ptaków	marzec	Gazeta Łaziska
Zapowiedź Międzynarodowego Dnia Ptaków	marzec	Gazeta Orzeska
Szczepienie Drzew w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	marzec/kwiecień	Kurier Radzionkowski
O Międzynarodowym Dniu Ptaków	kwiecień	Dziennik Zachodni
Kurs szczepienia drzewek	kwiecień	Gazeta Mikołowska
Pierwszy Dzień Wiosny	kwiecień	Gazeta Mikołowska
Zajęcia laboratoryjne	kwiecień	Gazeta Mikołowska
Śladami smoka Przyrodnika	kwiecień	Blog FrAntki Wędrowniczki
Ogrodowy zawrót głowy	maj	Gazeta Mikołowska
W maju jak w maju	maj	Gazeta Mikołowska
Zawód ogrodnik	maj	Gazeta Mikołowska
Tajemniczy świat owadów http://www.mikolow.pl/news/start/id/3732	czerwiec	Serwis Mikołów.pl
Zaproszenie na wernisaż wystawy Tajemniczy świat owadów http://www.zpfp.pl/okreg-slaski/aktualnosc/678-tajemniczy-swiat-owadow	czerwiec	Serwis Związku Polskich Fotografów Przyrody Okręg Śląski
Tajemniczy świat owadów...	czerwiec	Serwis mdk.poludnie.pl

O wystawie "Tajemniczy świat owadów"	czerwiec	Dziennik Zachodni
Tajemniczy świat owadów	czerwiec	Serwis Mój Mikołów
Gorący maj	czerwiec	Gazeta Mikołowska
Owady w ogrodzie	lipiec	Gazeta Mikołowska
Wystawa plenerowa "Tajemniczy świat owadów" http://przyroda.katowice.pl/pl/aktualnosci/256-archiwa-przyroda-kultura/508-wystawa-plenerowa-tajemniczy-swiat-owadow	lipiec	Serwis Śląskie! Przyroda
Relacja z obchodów Dnia Przeciwdziałania Pustynnieniu i Suszy	lipiec	Gazeta Mikołowska
Uczyli się od najlepszych	lipiec	Gazeta Mikołowska
Światowe Dni Młodzieży	sierpień	Gazeta Mikołowska
Na zielono w "piątce"	sierpień	Gazeta Mikołowska
Wejść do niezwykłego świata owadów	sierpień	Gazeta Wyborcza/Zielone Strony
Wyjście z Labiryntu Traw	wrzesień	Gazeta Mikołowska
Szkiełko i oko, edukacyjne propozycje na nowy rok szkolny	wrzesień	Gazeta Mikołowska
18 września - Dzień Geologa	wrzesień	Gazeta Mikołowska
Relacja z obchodów Dnia Geologa	wrzesień	Dziennik Zachodni
http://mojmikolow.pl/i,grzyby---mistrzowskie-rzezby-natury,378054,832473.html	październik	Serwis Twój Mikołów
Zapowiedź wystawy "Grzyby - mistrzowskie natury"	październik	Nasza Gazeta
Relacja z wystawy "Grzyby - mistrzowskie natury"	październik	Serwis To tylko Mikołów
Dzień Geologa - relacja z eventu	październik	Gazeta Mikołowska
Dzień Drzewa w Przedszkolu w Łaziskach	październik	Gazeta Łaziska
Edukacyjne zabawy w Ogrodzie http://silesiadzieci.pl/wydarzenie/4241/edukacyjne-zabawy-w-ogrodzie	październik	Serwis Silesia Dzieci
Zapowiedź Światowego Dnia Żywności i wystawy o grzybach	październik	Gazeta Mikołowska

Wystawa „Grzyby - mistrzowskie rzeźby natury” http://przyroda.katowice.pl/pl/aktualnosci/256-archiwa-przyroda-kultura/537-wystawa-grzyby-mistrzowskie-rzezby-natury	październik	Serwis Przyroda.katowice.pl Śląskie! Przyroda
	październik	Serwis Sosnowiecki.pl
Zapowiedź wystawy "Grzyby - mistrzowskie natury"	październik	Serwis Ruda Śląska.com.pl
Plenerowa wystawa fotograficzna "Grzyby - mistrzowskie rzeźby natury" http://katowice.tvp.pl/27191040/plenerowa-wystawa-fotograficzna-grzyby-mistrzowskie-rzezby-natury	październik	Serwis TVP Katowice
Zapowiedź wystawy "Grzyby - mistrzowskie natury"	październik	Serwis Piekary Śląskie.com.pl
Październik na Sośniej Górze - o warsztatach edukacyjnych	październik	Gazeta Mikołowska
Grzyby, mistrzowskie rzeźby natury http://tygodnikecho.pl/ekologia/8930-grzyby-mistrzowskie-rzezby-natury/	październik	Tygodnik Echo
Zapowiedź wystawy "Grzyby - mistrzowskie natury"	październik	Serwis Mój Bytom
O wystawie "Grzyby - mistrzowskie rzeźby natury" https://grzybowisko.wordpress.com/2016/10/	październik	Blog Moje Grzybowisko
Zapowiedź wystawy "Grzyby - mistrzowskie natury"	październik	Silesia.info.pl
http://www.rampa.net.pl/wydarzenia/3785/swiatowy-dzien-zywnosci	październik	Serwis Rampa
Grzyby w obiektywie - relacja z wernisażu	listopad	Gazeta Mikołowska
Podsumowanie Śląskiego Kalendarza Ekologicznego	listopad	Gazeta Mikołowska
Naprzeciw przygodzie (o edukacji w ŚOB)	listopad	Gazeta Mikołowska
360 Śląskie Wizyta w Śląskim Ogrodzie Botanicznym http://www.dziennikzachodni.pl/wiadomosci/mikolow/r/360-slaskie-dzisiaj-widzimy-w-mikolowie-czekamy-na-rynku-przed-urzedem-miejskim,11495625/	listopad	Dziennik Zachodni
O wernisażu wystawy „Grzyby - mistrzowskie rzeźby natury”.	listopad	Nasza Gazeta
Relacja ze SPiN Day	listopad	Mój Mikołów
Relacja ze SPiN Day	listopad	To tylko Mikołów

Obchody Pierwszego Dnia Zimy	grudzień	Dziennik Zachodni
O Pierwszym Dniu Zimy i kiermaszu świątecznym	grudzień	Gazeta Mikołowska
Relacja ze SPiN Day	grudzień	Gazeta Mikołowska
Pierwsze kroki zimy	grudzień	Gazeta Mikołowska

Stare odmiany drzew poszukiwane	styczeń	Gwarek
Jak podpatrywać ptaki ?	styczeń	Gwarek
Za nami ptakoliczenie	styczeń-luty	Kurier Radzionkowski
Ptakoliczenie	luty	Radio Katowice - Ekoranek
Podsumowanie 2015 w Ogrodzie w Radzionkowie	luty	TG Stacja
Dotacje: Ferie wsparte przez WFOSiGW	luty	Portal Górniczy
Ekoportale: Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie	luty	Portal Nowiny.pl
Podsumowanie ferii w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	luty	Strona WWW WFOSiGW
WFOSiGW podsumował ferie	luty	Raciborska telewizja kablowa
Ambitny wypoczynek ze wsparciem funduszu	marzec	Gwarek
Szum drzew, ptaków śpiew, czyli wiosna w ogrodzie	marzec-kwiecień	Kurier Radzionkowski
Szczepienie drzew owocowych w Śląskim Ogrodzie Botanicznym	marzec-kwiecień	Kurier Radzionkowski
Reportaż z zajęć - Tropiciele przyrody	kwiecień	Radio Katowice - Ekoranek
Reportaż z zajęć - Ogród dla zapylaczy, zapylacze dla ogrodu	kwiecień	Radio Katowice - Ekoranek
Współpraca Ogrodu Botanicznego z 12 drużyną Harcerską Bytom i Gra miejska "Wrota czasu"	kwiecień	Radio Katowice - Infostrada
Reportaż z zajęć - Zielony surwiwal	maj	Radio Katowice - Ekoranek

Informacja o Dniu Ptaków Wędrownych	maj	Radio Katowice - Infostrada
Dzień Ptaków Wędrownych	maj	TG Stacja
Warsztaty mikroskopowe - Dzień Ptaków Wędrownych	maj	Radio Katowice - Ekoranek
Warsztaty laboratoryjne - Dzień Ptaków Wędrownych	czerwiec	Radio Katowice - Ekoranek
Dzień Ptaków Wędrownych	maj-czerwiec	Kurier Radzionkowski
Fotorelacja z obchodów Dni Lasów i Zadrzewień	czerwiec	TG stacja
Raj dla ludzi zakochanych w przyrodzie	czerwiec	Dziennik Zachodni
Filmik promocyjny	czerwiec	SferaTV
Reportaż z zajęć "Mali ogrodnicy"	czerwiec	Radio Katowice - Ekoranek
Reportaż z zajęć "Laboratorium - mydełka"	lipiec	Radio Katowice - Ekoranek
Audycja na żywo	lipiec	SferaTV
Zaproszenie do udziału w ogrodowych imprezach	sierpień	Radio Fest-Ekoraport
Zaproszenie na zakończenie wakacji	sierpień	Radio Fest-Ekoraport
Relacja z pikniku	wrzesień	Radio Katowice - Ekoranek
Lato w Śląskim Ogródku Botanicznym	sierpień-wrzesień	Kurier Radzionkowski
Dzień Geologa	sierpień-wrzesień	Kurier Radzionkowski
Dzień Geologa	wrzesień	Radio Katowice - Ekoranek
Dzień Geologa	wrzesień	TG stacja
Wyprawa z dinozaurem	październik	Radio Katowice - Ekoranek
Rozbudowa kolekcji dendrologicznej i roślin ozdobnych	październik-listopad	Kurier Radzionkowski

Zielnik	listopad	Radio Katowice-Ekoranek
Zielników ciąg dalszy	listopad	Radio Katowice-Ekoranek
Przyroda zatrzymana w kadrze	grudzień	Kurier Radzionkowski
Rozmawiamy o ozdobach świątecznych	grudzień	Radio Katowice-Ekoranek

W niniejszym zestawieniu nie ujęto treści oraz zdjęć i video, które ukazały się na portalach społecznościowych, ze względu na ogromną liczbę przesyłanych i udostępnianych informacji dotyczących Śląskiego Ogródu Botanicznego pomiędzy użytkownikami portali społecznościowych, takich jak Facebook, Twitter i Instagram.

KAWIARENKA PRZY PLACU ZABAW

Kawiarenka prowadzona przy placu zabaw rozpoczęła swoją działalność w kwietniu 2016 roku w ramach umowy z Towarzystwem Przyjaciół Śląskiego Ogródu Botanicznego.

.....

LICZBA OSÓB, KTÓRE BRAŁY CZYNNY UDZIAŁ W DZIAŁANIACH OFEROWANYCH PRZEZ ŚOB W ROKU 2016 TO **33 000**

LICZBA OSÓB, KTÓRE ODWIEDZIŁY OGRÓD W ROKU 2016 SZACOWANA JEST NA **100 000**

Załącznik

PROJEKTY ZREALIZOWANE W ROKU 2016

1. DOPOSAŻENIE REGIONALNEJ STACJI EDUKACJI EKOLOGICZNEJ DZIAŁAJĄCEJ PRZY ŚLĄSKIM OGRODZIE BOTANICZNYM W RADZIONKOWIE – dotacja WFOŚiGW w Katowicach w wysokości 32 868,00 zł - zakończenie projektu;
2. ROZBUDOWA KOLEKCJI DENDROLOGICZNEJ I KOLEKCJI ROŚLIN OZDOBNYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE (ETAP I) – dotacja WFOŚiGW w Katowicach w wysokości 18 558,56 zł – zakończenie projektu;
3. ŚCIEŻKI PRZYRODNICZE ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE – dotacja WFOŚiGW w Katowicach w wysokości 4600,00 zł – zakończenie projektu;
4. BUDOWA ŚLĄSKICH KOLEKCJI SIEDLISKOWYCH – BÓR SOSNOWY ŚWIEŻY – ETAP I - dotacja WFOŚiGW w Katowicach w wysokości 3 566,60 zł – zakończenie projektu. Kolekcja na terenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie.

PROJEKTY REALIZOWANE W ROKU 2016

1. ROZBUDOWA KOLEKCJI SADOWNICZEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W MIKOŁOWIE (ETAP VI) ORAZ ROZBUDOWA KOLEKCJI LOKALNIE UPRAWIANYCH ODMIAN DRZEW OWOCOWYCH W RADZIONKOWIE (ETAP II) – projekt o wartości 31 295,00 zł (dofinansowanie WFOŚiGW w Katowicach: 14 427,50 zł), realizowany w Mikołowie i Radzionkowie. W ramach projektu zaszczerpiono 500 szt. drzew owocowych zrazami pobranymi z wizji terenowych (materiał zostanie rozdany w latach następnych) jako ochrona lokalnej puli genowej starych odmian drzew owocowych. W ramach projektu rozbudowano także kolekcje sadownicze w Mikołowie i Radzionkowie poprzez nasadzenie 190 szt. drzew i krzewów owocowych;
2. ROZWÓJ KOLEKCJI PN. OGRÓD EDUKACYJNY ROŚLIN UPRAWNYCH, WARZYWNYCH ORAZ ZIELARSKICH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W MIKOŁOWIE – ETAP I – projekt o wartości 172 590,00 zł (dofinansowanie WFOŚiGW w Katowicach: 88 260,00 zł) realizowany w latach 2017-2018. W roku 2017 zrealizowano pierwszą część projektu mającego na celu rozbudowanie kolekcji roślin użytkowych polegającą na: przygotowaniu terenu, przeprowadzeniu upraw na poletkach i podniesionych zagonach roślin warzywnych i ziół przy zachowaniu zasad rolnictwa ekologicznego. Dodatkowo zakupiono narzędzia takie jak mały ciągnik rolniczy o mocy 30KM z przyczepą;
3. „RÓŻNORODNOŚĆ – POTĘGA ŻYCIA” – wniosek złożony w 2016 roku do WFOŚiGW w Katowicach na dwuletnią kampanię, która realizowana jest w latach 2016 i 2017. Obejmuje wystawy, Śląski Kalendarz Ekologiczny oraz warsztaty edukacyjne.

4. „FLORNATUR SILESIA ETAP I OCHRONA *EX SITU* WYBRANYCH GATUNKÓW MURAW KSEROTERMICZNYCH WYMENIONYCH W CZERWONEJ LIŚCIE ROŚLIN WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO”
Dofinansowanie zadania w formie dotacji do kwoty 41 375,00 zł ze środków WFOŚiGW w Katowicach.

PROJEKTY PRZYGOTOWYWANE, KTÓRE ZOSTANĄ ZŁOŻONE W 2017 ROKU

1. ZAŁOŻENIE WINNICY NA TERENIE ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W MIKOŁOWIE;
2. ROZBUDOWA KOLEKCJI SADOWNICZEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W MIKOŁOWIE (ETAP VII) ORAZ W RADZIONKOWIE (ETAP III);
3. „ZINTEGROWANA OCHRONA *IN SITU* I *EX SITU* RZADKICH, ZAGROŻONYCH I PRIORYTETOWYCH GATUNKÓW FLORY NA TERENIE POLSKI” – FLORINTEGRAL;
4. WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB REALIZOWANE W LATACH 2017-2018.

WNIOSKI, KTÓRE NIE OTRZYMAŁY DOTACJI W 2016 ROKU

1. BANK ZACHODNI WBK NA KONKURS „BANK AMBITNEJ MŁODZIEŻY – OD WIRTUALNEJ WYCIEZKI DO REALNEGO SPACERU”;
2. WZBOGACENIE RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ MURAWY KSEROTERMICZNEJ POPRZEZ WYSIEW NASION, ZAKUP LARW, SADZONEK I UTWORZENIE INFRASTRUKTURY DLA OWADÓW I GADÓW.
3. WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB REALIZOWANE W LATACH 2016-2017.